

Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi

International Journal of Social Sciences

www.sobider.net

OSMANLI DEVLETİ'NDE DEVŞİRME SİSTEMİ

Abdullah Demir *

Öz

Osmanlı öncesi Türk ve İslam devletlerinde köle asıllı kimseler sarayda ve devlet hizmetinde kullanılmaktaydı. Abbasiler, Selçuklular ve Anadolu Selçukluları'nda savaşlarda ele geçirilen köleler Müslümanlaştırılmakta, iyi bir eğitim verildikten sonra askerlik başta olmak üzere çeşitli devlet hizmetlerinde çalıştırılmaktaydı. Osmanlılar önceki İslam devletlerinden aldıkları bu geleneği devam ettirmişlerdi.

Anahtar Kelimeler

Osmanlı, Türk, devşirme, köle.

Abstract

In the pre-Ottoman Turkish and Islamic states, slave people were used in state service. The Abbasids, the Seljuks and the Anatolian Seljuks, the slaves that were seized during the wars were Muslimized and, after a good education, were employed in various state services, especially military service. The Ottomans continued this tradition from the previous Islamic states.

Keywords

Ottoman, Turkish, reunion, slave.

Giriş

Osman Gazi döneminde köle asıllı askerlerin üst seviyede kumandanlıklara atandıkları görülmektedir. Sözelimi Osman Gazi, Bursa kuşatmasında kendi kölesi Balabancık Bahadır'ı kumandan olarak atamıştı. Orhan Gazi döneminde köleler sarayda eğitilerek çeşitli devlet hizmetlerinde kullanılmaya başlandı. I. Murad devrinde artan asker ihtiyacını karşılamak için savaş esirlerinden yeniçeri ordusu kuruldu.¹

İslam hukukuna göre savaş esirlerinin beşte biri devlete ait oluyordu. Buna beşte bir anlamına gelen Farsça pençyek'ten bozma pençik denilmekteydi. Devlete ait olan beşte birlik savaş esirleri yetiştirilmekte ve pençik oğlanı adı verilerek devlet hizmetlerinden kullanılmaktaydı.

Fetret devrinde fetihlerin durması sebebiyle savaşlarda yeterince köle ele geçirilemediği için II. Murad döneminden itibaren Osmanlı vatandaşı gayrimüslimlerin çocukları toplanarak devlet hizmetine alınmaya başlandı. Devşirme sistemi adı verilen bu usul Osmanlıların kul sistemine getirdikleri yeni bir açılım oldu.²

I.Fatih'in Devşirmeleri Tercih Etmesinin Sebebi

Fatih Sultan Mehmet, Osmanlı Devleti'ni beylikten imparatorluğa yükseltirken merkeziyetçiliği kuvvetlendirecek tedbirler almıştı. Bunlardan birisi de devleti yönetecek üst seviyedeki yöneticileri devşirmelerden seçmesi, Müslüman ve Türk asıllı olanları bu makamlardan uzaklaştırmasıydı. Devletin bekası için çok hayati bir karar niteliğindeki bu uygulama çeşitli kesimler tarafından eleştirilmiştir. Ne var ki kardeş katlinde olduğu gibi devşirmelerin yönetime hakim olması uygulaması da Osmanlı Devleti'nin uzun ömürlü devletlerin başında gelmesini sağlamıştır.

* Prof.Dr. Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi.

abdullahdemir70@hotmail.com

¹ Halil İnalçık, Devlet-i Aliyye Osmanlı Devleti Üzerine Araştırmalar II, İstanbul 2009, 39. baskı, s. 205.

² İnalçık, Devlet-i Aliye, s. 205.

Osmanlı Devleti'nde Devşirme Sistemi

Devlette merkeziyetçiliği artırmak isteyen Fatih Sultan Mehmet, vezirlerini devşirme asıllı olanlardan seçmiş, ordunun asli unsurunu teşkil eden yeniçerilerin sayısını da sekiz binden on iki bine çıkarmıştır.

Diğer padişahlar gibi Fatih Sultan Mehmet de herhangi bir Türk ailesinin Osmanlı hanedanına alternatif olmasını istemiyordu. Osmanlı hanedanının yönetimde tek alternatif olarak yerini alması gerekiyordu. Aksi halde devletin zayıfladığı zamanlarda başka bir aile yönetimi ele geçirebilir ve Osmanlı Devleti'nin yıkılmasına sebep olabilirdi. Geçmişteki Türk ve Müslüman devletlerinin çoğu bu şekilde yıkılmıştı. Fatih Sultan Mehmet de buna engel olmak için Çandarlı ailesine mensup vezirleri yönetimden uzaklaştırmıştır.

Devletin güçlü olduğu dönemlerde devşirme asıllı olanlar devlete son derece sadık idiler. Çünkü padişah fakir Hristiyanların zeki çocuklarını alıyor ve onları dünyanın en güçlü devletinin yöneticileri, askerleri haline getiriyordu. Ayrıca çocuğunu devşirme olarak veren aileler belli başlı vergilerden muaf tutuluyorlardı. Bu sebeple gayrimüslim Osmanlı vatandaşları çocuklarını devşirme yazdırabilmek için can atıyorlardı. Bunun için devşirme memuruna rüşvet vererek çocuğunu yazdırmak isteyenler bulunuyordu.³

Devşirme sistemi devlet ile gayrimüslim Osmanlı vatandaşları arasındaki bağlılığı kuvvetlendiriyordu. Bu sistem sayesinde gayrimüslimler devleti kendilerinin devleti kabul ediyorlardı. Çünkü kendi çocukları devlet yönetiminde ve orduda görev yapıyorlardı.

Devşirme sisteminde aynı zamanda gayrimüslimlerin en zeki çocukları seçilerek alındığı için ülkenin beyin gücü İstanbul'da toplanmış oluyordu. Günümüzün Avrupa ülkeleri ve Amerika Birleşik Devletleri gibi Osmanlı da bulunduğu coğrafyanın süper zekalı çocuklarını alıyor ve onları çok iyi bir şekilde eğittikten sonra devlet hizmetlerinde kullanıyordu. 18. yüzyıl başında devşirme usulüne son verildikten sonra gayrimüslimlerin süper zeki çocukları bölgedeki bağımsız hareketlerin başına geçmişler ve Osmanlı Devleti'nin dağılmasına yol açmışlardır. Bu açıdan devşirme sistemi süper zekalı çocukların eğitilmesi ile ilgili ilk uygulama kabul edilebilir.

II.Devşirme Sistemi Nedir?

Devletin asker ve yönetici ihtiyacını karşılamak için Hristiyan ailelerin erkek çocuklarından sağlıklı, düzgün ve zeki olanlarının seçilerek İstanbul'a getirilmesi ve çok iyi bir eğitim döneminden sonra kabiliyetlerine göre devlet hizmetlerinden istihdam edilmesine devşirme usulü denilmektedir. Devşirilecek

³ Akgündüz-Öztürk, Bilinmeyen Osmanlı, s. 46.

çocukların 8-18 yaşları arasında, sağlıklı, eli yüzü düzgün, gürbüz, zeki ve akıllı olması gerekirdi. Papaz çocukları, iki çocuktan bir tanesi ve en güzel olanı tercih edilirdi. Tek çocuğu olan ailelerden devşirme alınmazdı. Yahudiler, Ruslar, Çingeneler ve Acemler devşirme yapılmazdı.

Devşirme usulü 15. yüzyılın ortalarından başlayıp 18. yüzyılın başlarına kadar uygulanmıştır. Özellikle Balkanlarda yaşayan Hristiyanlardan devşirme yapılmakla birlikte 15. yüzyılın sonlarından itibaren Anadolu'daki Hristiyanlardan ve 16. yüzyılda ise bütün imparatorluk coğrafyasında yaşayan Hristiyanlardan devşirme yapılmaya başlanmıştır.

Müslümanlardan devşirme yapılmazdı. Boşnaklar Müslüman olduktan sonra kendi çocuklarının devşirmeye devam edilmesi için padişaha ısrar etmişler ve bu talepleri kabul edilmiştir. Böylece istisnai olarak Boşnakların çocukları Müslümanlıktan sonra da devşirmeye devam edilmiştir.

Devşirmenin amacı İslam Türk terbiyesi ile bezenmiş, padişaha bağlı bendeler yetiştirmek ve bunları sarayda, orduda ve diğer idari birimlerde istihdam etmektir. Saraydan ayrılan Menavino Enderun'da devşirmelere verilen eğitimin amacını şu şekilde özetlemektedir: Tam Müslüman, kibar konuşmasını ve hareket etmesini bilen, edebiyata aşina, namuslu, nefesine hakim çelebiler, centilmenler yetiştirmek.⁴

Devşirmenin yapıldığı dönemde ulema ve bir kısım divan ve mali işler ile kalem çalışanları dışındaki bütün devlet adamları ve kapıkullarının dörtte üçü devşirmelerden oluşuyordu.

18. yüzyıldan itibaren devşirme usulünden vazgeçilmiş, savaşlardan ele geçirilen sınırlı sayıda esir hariç, Hristiyan çocukları devşirilmemiştir. Bu tarihten itibaren Enderun'a Türk çocukları alınmış ve devlet yönetimi görevleri bunlara verilmeye başlanmıştır. Böyle önemli bir değişikliğin sebepleri neler olabilir? 1700'lü yıllar Osmanlı Devleti'nin yeniden yapılanmaya gittiği ve değişen dünya şartlarına uygun olarak iç düzenlemeler yaptığı bir dönemdir. Devşirme usulünden vazgeçilmesi açısından meseleyi değerlendirdiğimizde, fetih dönemlerinin sona erdiği ve mevcudu korumak için çaba gösterildiği bir dönem başlamıştır. Fetih dönemlerinde kendisine güvenen ve gayrimüslimleri istihdam etmekten çekinmeyen bir Osmanlı Devleti vardır. 1700'lü yıllarda ise güvenin yerini emniyet ve temkin almıştır. Bu sebeple daha güvenilir unsurlar olarak görülen Müslüman ve Türk nüfus devlet yönetiminde istihdam edilmeye başlanmıştır.

⁴ İnalçık, Devlet-i Aliyye, s. 208.

Osmanlı Devleti'nde Devşirme Sistemi

III.İlm-i Kıyafet ya da Fizyonomi

Devşirilecek çocuklar ilm-i kıyafet bilen uzmanlarca incelenir, fizyonomisinde bozukluk olmayanlar, eli yüzü düzgün olanlar alınır. İlm-i kıyafet, insanın beden yapısından ruhi özelliklerini keşfetmeyi amaçlayan kadim bir ilimdir. Bu ilme göre beden ruhun elbisesi gibidir ve ruhun yapısına göre şekil alır. Bir insanın bedenine ait vasıflara bakılarak ruhi yapısı rahatlıkla tespit edilebilir. Osmanlılar ilm-i kıyafeti diğer alanlarda olduğu gibi devşirme usulünde de kullanmışlardır.

Beden yapısında bozukluk, anormallik bulunan çocuklar devşirilmezdi. Çok uzun boylu veya çok kısa boylular devşirme alınmaz, orta boylular tercih edilirdi. Bununla birlikte vücudu uyumlu olan uzun boylular devşirme alınır, anormal görünümlü uzun boylular alınmazdı. Köse, kel, doğuştan sünnetli olanlar devşirilmezdi. Evli olanlar, köy kethüdasının oğlu, çoban ve sığırtmaç, Türkçe bilenler, sanatkarlar, şehirde yaşayanlar, İstanbul'a gelmiş olanlar da devşirilmezdi. Bunlardan da anlaşılacağı gibi henüz gözü açılmamış, eğitime müsait, saf ve temiz çocuklar tercih ediliyordu. Evli, çoban, sığırtmaç, resmi dil olan Türkçe'yi öğrenmiş olan, sanat sahibi, şehirliler, İstanbul görmüş olan çocuklar gözü açılmış olduğu için eğitime müsait değildi.

Devşirilecek çocuklar zekat testinden geçirilir, bu testte başarılı olanlar alınır, başarısız olanlar alınmazdı. Sokullu Mehmet Paşa'nın devşirildikten sonra zeka testinden geçirilmesi meşhurdur. Çocuklar bir tabak çorbanın başına oturtulur ve ellerine ağıza götürülemez kadar uzun kaşıklar verilir. Sokullu elindeki kaşıkla karşıdaki çocuğa çorba yedirir, karşıdaki de Sokullu'ya çorba yedirir, böylece zeka testini geçmiş olurlar. Bu test aynı zamanda çocuğun bencil olup olmadığını, yardımlaşma vasfına sahip olup olmadığını da tespit etmektedir.

IV.Devşirme Sistemi İslam Hukukuna Uygun mu?

İslam devleti içerisinde yaşayan gayrimüslimlerin canları, malları, dinleri, aileleri zimmet anlaşmasına göre koruma altındadır. Hz. Peygamber aleyhisselatü vesselam döneminde zimmet anlaşması yapılan Hristiyanların canları, malları, dinleri ve aileleri İslam devletinin koruması altına alınmış, Osmanlı Devleti'nde de aynı uygulama devam ettirilmiştir. Devşirme usulünde Hristiyanların çocukları alınıp Müslümanlaştırıldığı için zimmet anlaşması ile gayrimüslimlere tanınan din özgürlüğüne aykırı bir uygulama varmış gibi görülmüştür. Halbuki Osmanlılar devşirme usulünü Şafii Mezhebi'nde yer alan bir görüşe göre gerçekleştirmişlerdi. Buna göre İslamiyet'in doğuşundan sonra bir semavi dine girenler, zimmet ehli sayılmıyor, dolayısıyla onların çocuklarının

devşirme olarak alınması İslam hukukuna aykırı olmuyordu. Sırp, Bulgarlar, Hırvatlar, Rumlar, Arnavutlar ve Ruslar İslamiyet'in ortaya çıkmasından sonra Hristiyanlığı kabul ettikleri için zimmet ehli kabul edilmiyordu. Yahudi ve Ermeniler ise İslamiyet'in doğuşundan önce Yahudi ve Hristiyan oldukları için zimmet ehli sayılıyorlardı.

V.Devşirme Kanunu

Devşirme usulü adından da anlaşılacağı gibi kanun ve nizam çerçevesinde yapılıyordu. Devşirmenin hangi usule göre yapılacağına dair hazırlanmış kanunnameler vardı. Bu kanunnamelere göre devşirme yapılırdı.⁵

İhtiyaca göre bir kaç senede bir veya beş-on senede bir devşirme yapılırdı. Devşirme yapılacak milletler ve bölgeler tespit edildikten sonra buralardan yaşayan her kırk aileden bir çocuk alınır. Yukarıda da ifade edildiği gibi çocukları devşirilen aileler çeşitli vergilerden muaf olurlardı.

Devşirme yapılacak bölgelerin kadıları, naibleri, subaşları, bunların yerine görevlendirilen kimseler ve köy kethüdaları devşirme için İstanbul'dan gelenlere yardımcı olurlardı. Bu görevliler bölgelerinde bulunan gayrimüslim erkek çocukları ve babalarını toplarlardı ve içlerinden uygun olanları devşirme olarak kayıt ederlerdi. Devşirilecek bir çocuğu gizleyen ya da devşirilmemesi gereken bir çocuğu devşirilecekler içine katanlar ağır şekilde cezalandırılırdı.

"Kadimden beri Memalik-i Mahrusemde yeniçeri için oğlan almak kanun ve adet olduğundan ... buyurdum ki:

1. Ertelemeyip zikrolunan kadılıklara varıp her kadılıkta herkesi tenbih edip çağırıp köylerde ve beldelerde haslarda ve vakıflarda hiç bir köyü atlamayıp kefare-i reyanın ne kadar oğlanı varsa babaları ile toplayıp yanıma getirtip ve bizzat bakıp görüp birden fazla oğulları olan kafirlerin oğullarından ondört on be yaşından on yedi on sekiz yaşları arasında olan bir tanesini yeniçerilik için yazsın. Ancak birden fazla oğlu olmayanın oğlunu almasın, oğlunun birini aldıktan sonra diğerlerini babasına göndersin.

2. Ve emrim ile bir oğlanı alıp yazdıktan sonra değiştirmesin. Ve aldığı her oğlanın adını, atasını, köyünü, sipahisinin adını, şemailini/fizyonomisini ayrıntısı ile deftere kayıt etsin. Kaybedecek olursa deftere bakılıp kim olduğu ve nereli olduğu bilinip kolaylıkla geri getirilsin. Ve onun gibi toplandığı sırada dışarıdan serseri gençler de katarlar imiş. Dikkat edip kesinlikle serseri gençlerden

⁵ Devşirme Kanunnamesi, Akgündüz, Osmanlı Kanunnameleri, c. 2, s. 123 vd.

Osmanlı Devleti'nde Devşirme Sistemi

kimseyi katmayıp yerli vatandaş kafir oğlanlarından toplansın, hileden ve karıştırmaktan sakınsın.

3.Buyurdum ki, yeniçeri oğlanı toplayıp yüz ve yüz elli kişi olunca deftere yazıp güvenilir bir adama teslim edilsin, kadılar da güvenilir bir adamını bunun için görevlendirsın, sipahiler de yetecek kadar adam görevlendirerek toplanan yeniçeri oğlanlarını İstanbul'da Yeniçeri Ağası'na göndersinler. Böylece yolda ve izde kaybolma ihtimali olmasın.

4.Toplanan çocuklar Yeniçeri oğlanı olarak iki deftere kaydedilsin, biri yazanın kendisinde kalsın, birisi de yeniçeri oğlanını gönderdiği adam eliyle Yeniçeri Ağası'na teslim edilsin. Sonra iki defter birbiri ile karşılaştırılsın ve böylece yeniçeri oğlanının değiştirilmesine imkan verilmesin.

5.Oğlanları getiren adama, oğlanları İstanbul'a getirirken eğlenmemesi, kimseden bir şey almaması, kimsenin saldırmamasına izin vermemesi, çocukları doğru yoldan getirmesi, yolda konakları şaşırıp bir köye tekrar uğramaması ve böylece köy halkının yeniçeri oğlanlarına yiyecek verip onları evinde misafir etmesinde sıkıntı çekmemesi tenbih edilsin.

6.O kadılıkların kadıları, naibleri, subaşları, onların yerine bakan adamları, köy kethüdaları yeniçeri oğlanı yazılması işinde alabildiğine yardımcı olmalı, köyde ne kadar oğlan varsa hepsini görevlinin huzuruna getirmelidir.

7.Hiç kimsenin oğlunu evinde saklamasına, gizlemesine izin vermesin, görevliler bu konuda hiç kimseden asla para ya da mal almasın. Emrime aykırı olarak her kim tımarında veya köyünde bir oğlan gizleyip görevliye göstermezse, kaçırarsa, hile ile dışarıdan serseri gençleri içlerine katsa ya da bunlara benzer şekilde ihmalkarlık yaparsa siyaset ile cezalandırılsın.

8.Bu konuda gerekli özeni göstermek için o vilayetin kadıları, subaşları, bunların yerine bakan adamları ve köy kethüdaları görevlilerin oğlanı görmesi, alması, kimin oğlunu aldığını bilmesine göz kulak olsun. Bu meselede emirlere aykırı davranışlar cezalandırılacaktır. Ona göre dikkatli olup emr-i şerifime uygun hareket etsinler.⁶

VI.Devşirme Yapan Görevliler

Devşirme ihtiyacı olduğunda Yeniçeri Ağası Divan-ı Hümayun'a başvurur ve ihtiyaç miktarını bildirirdi. Divan-ı Hümayun'dan izin alındıktan sonra Yeniçeri Ağası, devşirmeye gidecek Ocak Ağalarını seçer ve devşirme yapılacak bölgelere gönderirdi. Devşirme Ağasının yanında bir de devşirme emini

⁶ Akgündüz, Osmanlı Kanunnameleri, c. 2, s. 123-125.

görevlendirilirdi. Gidilecek yerlerdeki sancakbeyleri, kadılar ve topraklı süvariler de devşirme ağası ve devşirme eminine yardımcı olurlardı.

Devşirilen çocukların köyü, kazası, sancağı, baba ve annesinin isimleri, sipahisinin ismi, yaşı, vücut özellikleri iki deftere kaydedilirdi. Bu defterlerden birisi Devşirme Ağasında diğeri de sürücü denilen ve çocukları İstanbul'a getiren görevlide bulunurdu.⁷

Devşirilen çocuklar sürücü denilen görevlinin nezaretinde İstanbul'a getirilir, yeniçeri ağasının kontrolünden geçtikten sonra eşkal defterine kayıtları yapılırdı. İçlerinde istenen vasıflarda olmayanlar bulunursa o grubun tamamı Tophane ve Cebehane'ye gönderilir, Saraya alınmazdı.

Daha sonra eşkal defterine kayıt edilirlerdi. Devşirmeler eşkal defterine kaydedilirken Abdullah, Abdurrahman, Abdussamed gibi isimlerle yazılırlardı. Bu isimlerden daha çok Abdullah ismi tercih edilirdi.

Devşirmeler arz odasında tek tek padişaha arz edilirler ve padişahın işaret ettikleri Edirne, Galata ve İbrahim Paşa saraylarına ayrılır, diğerleri yeniçeri ocağına gönderilirdi. Bu çocukların padişahın huzuruna çıkarılmaları ve bizzat padişah tarafından guruplara ayrılmaları kendilerine verilen önemi gösterirdi.

Çocuklar bir kaç gün dinlendikten sonra şehadet getirerek Müslüman olurlar ve sünnet ettirilirdi.

VII.Devşirilen Çocukların Eğitilmesi

Devşirilen oğlanlar önce dini eğitim alır, Türkçeyi öğrenir ve bu şekilde enderunda sistemli bir eğitimden geçirilirdi. Enderunda her koğuşun başında sorumlu bir lala bulunur, koğuşun faaliyetleri bir deftere kayıt edilirdi. Çocuklar çok disiplinli bir eğitimden geçirilir, en ufak kusurları dahi hoş görülmezdi. Eğitime zeka, kabiliyet, azim, sadakat, disiplin ve dürüstlük esaslarına uyulurdu.

Saray için seçilen çocukların muayenesi saray ağası tarafından yapılırdı. Saray ağasının yanında saray-ı amire hocası da bulunur, ilm-i kıyafete göre çocukların alın çizgilerine, yüzlerine, vücutlarına bakarak seçme yapardı. Seçilecek olanların güzel yüzlü, mütenasip endamlı olması aranırdı. Seçilenler içerisinden özellikle potur oğlanları denilen Müslüman Boşnak çocukları saray için ayrılırdı.

⁷ Akgündüz-Öztürk, Bilinmeyen Osmanlı, s. 47.

Osmanlı Devleti'nde Devşirme Sistemi

Enderuna getirilen devşirme çocuklara içoğlan adı verilirdi. Üç-dört acemi oğlanın bir lalası olurdu. Lala acemi oğlanlara bilmediklerini öğretir ve bir kusuru olduğunda ikaz ederdi. Enderun'da eğitim süresi 14 yıl kadar devam ederdi. Öğrenciler güneş doğmadan kalkar, Enderun hamamında yıkanır, sabah namazını ağalar mescidinde padişah ile beraber kılar ve kahvaltı yaparlardı. Daha sonra saray içinden ve dışından gelen meşhur alimler ders verirlerdi. Öncelikle Kur'an-ı Kerim, kıraat, tecvid, ilmihal dersleri öğrenilir, sonra tefsir, hadis, kelam, fıkıh, şiir, inşa, musiki, astronomi, geometri, coğrafya, mantık, tarih, belagat ve hikmet dersleri okutulurdu.⁸

İçoğlanlar öğleden sonraki zamanlarında okçuluk, güreş, mızrak, cirit, binicilik gibi spor eğitimleri alırlar, odalar arası spor yarışmaları yaparlardı. Bu sebeple her birisi güçlü, kuvvetli, çevik ve dayanıklı olurdu.

İçoğlanları bulunduğu odaya göre çamaşır yıkamak, musiki, elbise katlamak, sarık sarmak gibi hizmet ve sanatları da öğrenirlerdi. İçoğlanlarının bütün ihtiyaçları saray tarafından karşılanırdı. İsimleri, künyeleri ve üç ayda bir aldıkları maaşları oda defterine kaydedilirdi. Elbise, ayakkabı, iç çamaşırı gibi ihtiyaçları saraydan verilirdi.

Edirne, Galata ve İbrahim Paşa saraylarında yukarıda bahsedilen eğitimlerini tamamlayan çocuklardan çok zeki ve kabiliyetli olanları Yenisaray hizmetine ayrılır, diğerleri ise kabiliyetlerine göre Kapıkulu süvari bölülerine gönderilirdi. Yenisaray yani Topkapı Sarayı için ayrılanlar eğitimlerine Enderun'da

Sonuç

Araştırmacılar devşirme sistemini Osmanlı Devleti'nin uzun ömürlü olmasının önemli sebeplerinden birisi kabul ederler. II. Murad döneminde başlayan devşirme sistemi, Fatih Sultan Mehmet zamanında daha yaygın bir şekilde uygulanmış ve devletin merkezinde yer alan yönetici ve asker tabakası büyük oranda devşirmelerden kurulmuştur.

⁸ Ekinci, Osmanlı Hukuku, s. 246; Akgündüz, Osmanlı Kanunnameleri, c. 2, s. 128 vd.